

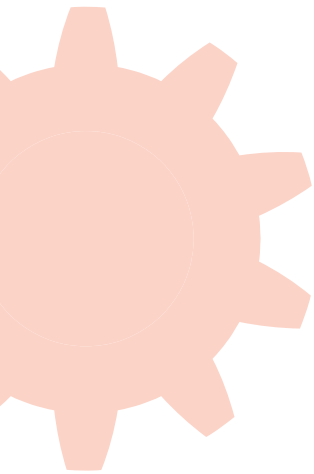
Leerlingen voor Leerlingen

Dit is een van de vier experimenten die zich in het voortgezet onderwijs hebben afgespeeld. Met Leerlingen voor Leerlingen zijn diverse mogelijkheden uitgeprobeerd om leerlingen actiever in te zetten bij de onderwijsleerprocessen binnen de school, door gebruik te maken van filmpjes. Centraal staat het idee dat bovenbouwleerlingen die de stof begrijpen, instructiefilmpjes maken voor onderbouwleerlingen. Doordat deze jongere leerlingen de filmpjes zelf - met extra uitleg - kunnen raadplegen, worden leraren naar verwachting ontlast. Filmpjes kunnen in principe voor alle vakken gemaakt worden. Onderzocht is of de werkdruk van leraren afneemt en of er op den duur minder contacturen nodig zijn. In de loop van het experiment zijn verschillende scenario's om de filmpjes in te zetten gebruikt. Sommige scholen hebben gekozen voor zelfstudie-uren met behulp van de filmpjes, andere voor thuiswerken in combinatie met samenwerkend leren in de klas met ondersteuning van de leraar. Weer andere scholen hebben ervoor gekozen om bovenbouwleerlingen in te zetten bij de begeleiding van jongere leerlingen.

In de gevoerde gesprekken met deelnemende scholen springen de volgende opbrengsten in het oog.

Op het niveau van de leraren en teams:

- Leraren lijken wel wat tijdswinst te boeken, maar die wordt meteen tenietgegaan door andere activiteiten rond het experiment, zoals de voorbereiding van deze nieuwe invulling van lessen, maar ook het produceren, begeleiden, evalueren en metadateren van filmpjes.

- Op verschillende vlakken is vooruitgang geboekt in de professionele ontwikkeling van leraren. Ze zeggen meer zicht te hebben gekregen in de leerbehoeften van leerlingen en beter in staat te zijn aan te sluiten bij hun leefwereld, waarin het gebruik van allerlei ICT normaal is.
- Vanuit het veranderconcept is meer zicht op de inzet van ICT in het onderwijs ontstaan. Naast puur de technische en methodische aspecten van het maken en inzetten van films in het onderwijs, heeft het experiment het denken over gepersonaliseerd en gedifferentieerd leren een impuls gegeven. Die impuls is zodanig dat leraren het idee hebben gekregen dat ze hiermee alle leerlingen kunnen bereiken, ook leerlingen die bepaalde leerstof moeilijk oppakken.

Op het niveau van de leerlingen onderscheiden de deelnemers aan de focusgroepen verschillende opbrengsten:

- De tevredenheid van leerlingen is toegenomen.
- Het leerrendement en de leerresultaten zijn in de ogen van de leraren verbeterd.
- Door filmpjes te maken leren leerlingen iets over de inhoud van het vak en de benodigde ICT-kennis.
- Omdat leerlingen bij het maken van de filmpjes vaak in teams werken, leren ze sociale vaardigheden en samen te werken.
- Leerlingen zijn mediawijzer geworden door het maken van de filmpjes: ze hebben een beter beeld van de beïnvloeding van kijkers door beeld en geluid.
- Als leerlingen thuis met de filmpjes gewerkt hebben, komen ze beter voorbereid in de klas.
- In zelfstudie-uren zijn leerlingen geconcentreerd aan de slag (met oordopjes in). Ze kunnen zo in hun eigen tempo werken.
- Filmpjes kijken blijkt voor leerlingen handig om lesstof in te halen, bijvoorbeeld als zij ziek zijn geweest.

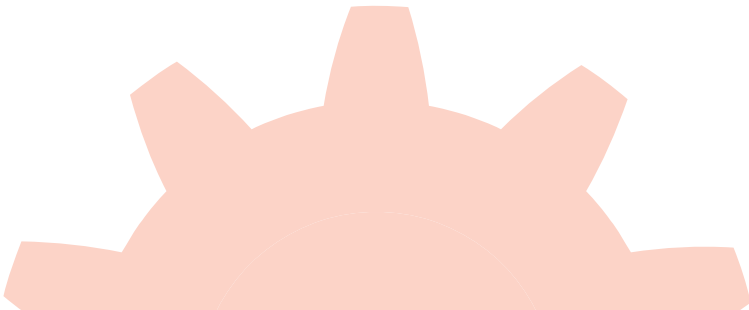
Door de interactie tussen onderbouw- en bovenbouwleerlingen ontstaan verschillende positieve processen en resultaten. Ze bouwen een soort meester-gezelrelatie op. Bovenbouwleerlingen die tutor zijn, worden beter in het vak en maken zich vaardigheden eigen om anderen te begeleiden. Verschillende van deze leerlingen zien hoe leuk het is om les te geven en denken erover naar de lerarenopleiding te gaan. Voor het klimaat in de school is het belangrijk dat het experiment voor een sterkere verbinding heeft gezorgd tussen jongere en oudere leerlingen.

Qua opbrengsten voor de school als geheel is het volgende geïnventariseerd:

- De onderwijsvisie van de school is verschoven, dankzij de verworven inzichten in mogelijkheden om het onderwijs anders in te richten en meer aandacht te besteden aan gepersonaliseerd leren. Filmpjes maken en gebruiken is hier en daar in het curriculum ingebed.
- Op sommige scholen is een systeem van tutors en e-coaches opgezet en verankerd.
- Er lijkt sprake van meer ouderbetrokkenheid; ouders vinden het leuk als hun kind op een instructiefilmpje staat. De school wordt er zichtbaarder door. Ook als leerlingen thuis filmpjes kijken, genereert dat betrokkenheid van ouders.

Om deze opbrengsten te realiseren, blijkt vooral het eigenaarschap belangrijk, net als de betrokkenheid binnen de school en de mate waarin leraren ervaren dat het project bijdraagt aan beter onderwijs. Verschillende wegen zijn bewandeld om het experiment te introduceren en een duurzame plek te geven in het onderwijs. Soms heeft de schoolleider juist de leraren geselecteerd die vooroplopen in vernieuwing en de inzet van ICT, en die ook in staat zijn collega's te enthousiasmeren. Verder blijken goede voorbeelden aanstekelijk te werken, zowel wat betreft inhoud en vorm van de filmpjes als het bewijs dat de inzet van de filmpjes daadwerkelijk iets goeds oplevert.

Al met al is het in dit experiment belangrijk voor scholen om een eigen invulling te geven aan een veranderconcept dat duidelijk omschreven is. Dit zorgt voor betrokkenheid bij leraren en leerlingen ten aanzien van de vorm, inhoud en richting van de innovatie. Daarbij staat een toegenomen interactie en samenwerking tussen leraren en leerlingen rond onderwijs centraal. De productie van filmpjes heeft inmiddels een grote vlucht genomen: er zijn 1200 op hun kwaliteit beoordeelde filmpjes beschikbaar in een landelijk digitaal bestand. Een andere belangrijke opbrengst betreft de verkregen inzichten in en opgedane ervaringen met de inzet van video, zelfsturing en tutoring binnen de school.

Leraren hebben meer zicht gekregen in de leerbehoeften van leerlingen en kunnen beter aansluiten bij hun leefwereld.

